

ת"ד 6733/08/13 - נוריאל גבאי נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום לתעבורה בירושלים

ת"ד 6733-08-13 מדינת ישראל נ' ראובני ואח'
תיק חיצוני:

בפני המבקש נגד המשיבה
כב' השופט נאיל מהנא
נוריאל גבאי ע"י ב"כ עו"ד אביחי חג'בי
מדינת ישראל
ע"י פרקליטות מחוז י-ם

החלטה

מונחת בפניי בקשה לפי סעיף 80 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**"), לקבלת החזר הוצאות הגנתו של המבקש וזאת בשל זיכויו בדין מהעבירות שיוחסו לו בכתב האישום.
החלטתי לקבל את הבקשה בחלקה כפי שיפורט להלן.

מבוא

1. כנגד המבקש הוגש כתב אישום המייחס לו ולאדם נוסף ביצוע בצוותא-חדא של עבירות תעבורה חמורות שגרמו לתאונת דרכים בה יוחסו לו: סטיה מנתיב נסיעה, נהיגת רכב ברשלנות וגרימת נזק לאדם ולרכוש.
2. על פי עובדות כתב האישום, האדם האחר נהג ברכב משטרתי (להלן: "**הנהג**"), ולצדו ישב המבקש, שהינו מפקח בדרגתו במג"ב ואשר היה אחראי על הנהג במסגרת אותה נסיעה. הנהג החל בביצוע פניית פרסה בכביש תוך עלייה על אי התנועה, ובסופו של דבר התנגש ברכב אחר שהגיע מהכיוון הנגדי ובכך נגרמה תאונת דרכים בה נגרם נזק לאדם ולרכוש.
3. המאשימה ביקשה להטיל אחריות על המבקש מכוח יחסו לנהג, בהיותו "מפקד הנסיעה", שכן נטען בכתב האישום כי הוא נתן את ההוראה לנהג לסטות שמאלה ולעלות על אי תנועה ובכך גרם לתאונה.
4. הנהג הודה והורשע בביצוע העבירות המיוחסות לו בכתב האישום ודינו נגזר כבר בשלב הראשוני של הדיונים. נותר רק עניינו של המבקש, אשר ביקש מהמאשימה לבחון את ביטול כתב האישום נגדו מאחר ולטענתו אין במעשיו בכדי להוות עבירה.
5. משלא הגיעו הצדדים להסכמות, על אף הליכי ביניים כפי שיפורט להלן, התיק נקבע להוכחות שהתנהלו בפניי. בסופו של יום, ניתנה הכרעת דין מפורטת, בה זוכה הנאשם מכל העבירות שיוחסו לו בכתב האישום.

ההליכים שהתנהלו בעניינו של המבקש

6. ביום 19.11.13, הוגשה בקשה לגילוי חומר חקירה, בה עתר המבקש לקבלת טופס הראיון שנערך לנהג בקבלתו ליחידה וזאת על מנת ללמוד על התחייבותו לציות להוראותיו של "מפקד נסיעה" במהלך נסיעה (בע"ח 4829-11-13).
7. הבקשה נדונה כמובן בפני מותב אחר, וכבר הביעה ביהמ"ש תמיהה כיצד מבקשת המאשימה להשית על המבקש שהיה נוסע ברכב ולא הנהג, את האשמה בנסיבות המתוארות. בית המשפט אף ציין בהחלטתו כי לאחר עיון בחומר הראיות לא מצא כל ראיה למיוחס לנאשם פרט לנטען בכתב האישום.
8. עוד ובנוסף, המבקש הגיש בקשה נוספת לגילוי מספר התיקים שבהם הגישה המאשימה כתבי אישום בנסיבות דומות כנגד נוסע ברכב ולא הנהג, על מנת לבסס את טענתו בדבר אכיפה בררנית שיש בה כדי לגרום לביטול כתב האישום. ואף בהחלטתה בבקשה זו הביעה השופטת קסלסי תמיהה על כתב האישום וקבעה כי מניסיונה, היא **לא נתקלה באישום דומה לזה הנוכחי ואף ציינה כי היא הביעה בע"פ את עמדתה בעניין.**
- המשיבה התנגדה לבקשה ולא הסכימה להצעת בית המשפט, ולא הציגה ולו כתב אישום אחד שבו הוגש כתב אישום נגד נוסע ברכב.
9. לא זו בלבד, המשיבה אף הגישה בקשה לעיון מחדש בהחלטת בית המשפט על מנת לבטל את ההחלטה המורה לה להציג ולו 5 כתבי אישום בנסיבות דומות. כבר באותו שלב הדגיש בית המשפט בפני המשיבה כי יש לשוב ולשקול בשנית את טיב הראיות "**...מוטב כי המתמחה תפנה לממונים עליה שישקלו בשנית את טיב הראיות ואת מדיניות הגשת כתבי אישום, בכל הנוגע לאישום נוסע בביצוע עבירות תעבורה של סטייה מנתיב ונהיגה רשלנית "בצוותא חדא" עם הנהג**" (ההדגשה שלי- נ.מ.)
- על החלטה זו הוגש ערר לבית המשפט המחוזי, אולם הערר נדחה בהחלטת כבוד השופט כרמל (ע"ח 44456-01-14).
10. בסופו של יום, לאחר שמוצו כל ההליכים המקדמיים, כפר המבקש במיוחס ושמר לעצמו את הזכות לטעון בסופו של הליך לביטול כתב האישום מחמת אכיפה בררנית.

טענות הצדדים

11. המבקש עותר בבקשה לחייב את המשיבה לפצות אותו על ההוצאות שנגרמו לו לצורך הגנתו.
12. לטענתו, לאורך כל שלבי ניהול התיק בבית המשפט, סבר הוא כי לא היה מקום מלכתחילה להגיש את כתב האישום נגדו בהיותו נוסע ברכב, אולם לטענתו דבריו נפלו על אוזניים ערלות.
13. יתרה מזאת, לטענת המבקש, המאשימה בחרה להמשיך בניהול התיק נגדו על אף כל ההערות הן של בית המשפט לתעבורה, שדן בבקשות הביניים לגילוי חומר החקירה, והן של בית המשפט המחוזי שדן בערר שהוגש על אותן החלטות.

14. עוד טוען המבקש, כי המאשימה אף הגדילה לעשות והגישה ערעור על הכה"ד המזכה לבית משפט המחוזי, אולם מצאה לנכון רק ערב מועד הדיון בערעור, כי היא חוזרת בה מהערעור.
15. לטענת המבקש, לא היה יסוד מלכתחילה להגיש כתב האישום נגדו. בנוסף, טוען המבקש, כי מתקיימות בעניינו נסיבות אחרות המצדיקות פסיקת פיצוי על הוצאות הגנתו. לטענתו, נפל פגם בהתנהלות המאשימה, שגרמה לפגיעה במלאכת חקר האמת, כאשר לא נגבתה הודעה מהנוסע הנוסף שהיה ברכב ואשר עדותו היתה עדות משמעותית שיש בה כדי לשפוך אור על המקרה.
16. לטענת המבקש, נגרמו לו הוצאות של קרוב ל- 12,000 ₪ לצורך ניהול הגנתו, לרבות הוצאות העדים שהובאו מטעמו. בנסיבות אלה, כאשר הוא זכה בדיון, עותר הוא לחייב את המאשימה בפיצוי על הוצאותיו.
17. לעומת זאת, המאשימה, טוענת כי הראיות שהיו בידיה טרם הגשת כתב האישום ביססו תשתית ראייתית מספקת, הן מבחינה עובדתית והן משפטית, להגשת כתב האישום נגד המבקש.
- ב"כ המשיבה הדגישה את העובדה כי לא יעלה על הדעת שהיו בידיה ראיות, ביניהן חקירתו של המבקש במשטרה לפיה הוא הודה שאמר לנהג "תעלה על האי תנועה", ולא יהיה בכך די כדי להגיש כתב אישום כנגד המבקש. לטענתה, המבקש היה נוסע ברכב, אולם שימש כמפקד נסיעה, ויש לראות בו כמבצע בצוותא חדא של עבירת הרשלנות שהרי על פי דיני השותפות ענינם של הנהג וגם של המבקש חד הוא.
- המאשימה ביססה את טענתה בכך שנקבע בהכרעת הדיון, כי הוראתו של המבקש לביצוע הפנייה באותו מקום הייתה רשלנית.
18. עוד טוענת המשיבה, כי תרומתו העיקרית של המבקש לביצוע העבירה באה לידי ביטוי בהעלאת הרעיון בפני הנהג לבצע את פניית הפרסה תוך כדי עלייה על אי התנועה. את תרומתו זו העלה המבקש מכוח היותו מפקדו של הנהג בכלל ומכח היותו "מפקד הנסיעה" בפרט. לשיטת המשיבה, על פי הפסיקה הקובעת את מעגל האחראים לביצוע העבירה, תרומה זו של המבקש די היה בה כדי להגדירו כמבצע בצוותא.
19. לטענת המאשימה, ההוראות המגדירות את תפקידו, סמכויותיו ואחריותו של מפקד נסיעה עוסקות במקרים של "מחדל" כאשר ראה מפקד הנסיעה את הנהג מבצע עבירת תנועה ולא הפציר בו להימנע מביצועה. במקרים אלו, "ישקלו צעדים כנגד מפקד הנסיעה", ואין קביעה מוחלטת שיועמד לדיון. אולם, במקרה דנן, מדובר במעשה אקטיבי הנעשה מתוך מודעות ושיתוף פעולה מלא עם הנהג ומשכך הנהלים וההוראות המגדירים תפקידו של מפקד הנסיעה אינם רלבנטיים לגביו.
20. לטענת המשיבה, העובדה כי לא הגישה לבית המשפט את הנוהל הקובע את סמכותו והגדרת תפקידו של "מפקד נסיעה", אין בה כדי להצביע על "חוסר ראיות עקרוני" ולא מדובר בראיה שהיא בבחינת "חוליה הכרחית בשרשרת ראיות התביעה".
21. המשיבה טוענת כי השתלשלות ההליך, לרבות הליכי גילוי חומרי החקירה אינם בבחינת תמרורי אזהרה ואין בהם דבר וחצי דבר כדי להוות היעדר יסוד להאשמה.
22. המשיבה מוסיפה כי העובדה שהנוסע הנוסף ברכב לא זומן לעדות אינה מהווה מחדל חקירתי. יתרה מזאת, גם אם מדובר במחדל חקירה הרי שבנסיבות תיק זה אין מתקיימות נסיבות אחרות המצדיקות פסיקת פיצוי

לטובת המבקש.

23. המשיבה מציינת כי היא אכן הגישה ערעור על הכרעת הדין אולם, חזרה בה מהערעור מסיבות אחרות אשר אינן נוגעות למבקש, ועיקרן בחינה מחודשת של סיכויי התערבות ערכאת הערעור נוכח הנסיבות להתרחשות התאונה בתיק זה.

דין והכרעה

24. סעיף 80 (א) לחוק העונשין, קובע כדלקמן:

"משפט שנפתח שלא דרך קובלנה וראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה....."

25. אין מחלוקת, כי ככלל, אין בזיכוי נאשם כשלעצמו כדי לחייב את המדינה בתשלום הוצאותיו. סעיף 80(א) לחוק העונשין מונה שתי עילות בהתקיימן עשוי נאשם אשר זוכה בדין לזכות בפיצוי. האחד, כי לא היה יסוד להאשמת הנאשם; והשני, נסיבות אחרות המצדיקות זאת (ראה: ע"פ 4466/98 **ראמי דבש נ' מדינת ישראל ואח'**, פד"י נו(3) 73).

26. **החלופה הראשונה**, דורשת בחינה אובייקטיבית לפיה על בית המשפט לבחון האם חומר הראיות שהיה מונח בפני התביעה טרם הגשת כתב האישום הצדיק העמדתו לדין של הנאשם. לאמור, האם התשתית הראייתית אשר הייתה טרם הגשת כתב האישום הייתה מביאה תובע סביר למסקנה כי קיים סיכוי סביר להרשעה.

27. רק אם ימצא כי מלכתחילה לא היה מקום להעמיד את הנאשם לדין, אם מפני שהעובדות הנטענות אינן מהוות עבירה מבחינה משפטית, או מפני שהיה ברור מראש שחומר הראיות הקביל שבידי התביעה לא יספיק להשגת הרשעה בפלילים (ראה: ע"פ 1524/93 **מיכאלשווילי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 26.04.94). **החלופה השנייה**, מותירה לבית המשפט שיקול דעת רחב וגמיש תוך ראייה כוללת של ההליך ומתן משקל לשיקולי צדק (ראה: ר"ע 310/84 **ברעלי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 09.07.84) ע"פ 5097/10 **גל (אשר) בוגנים נ' מ"י** (פורסם בנבו, מיום 15.01.13).

28. מן הכלל אל הפרט. אני סבור כי בנסיבות שלפנינו, מוצדק לפסוק למבקש פיצוי. מעיון בהחלטות השונות שניתנו על ידי הערכאות השונות בתיק זה מעוררים תמיהה רבה בנוגע להמשך התנהלותה של המאשימה במקרה דנן אשר לא נקיייה מפגמים. ואפרט:

29. בהכרעת הדין ציינתי כי לטעמי לא היה מקום מלכתחילה להגיש כתב אישום כנגד המבקש, הנוסע ברכב, כמבצע בצוותא של עבירת רשלנות.

30. על התביעה לעבד את כלל הראיות המונחות לפניה טרם הגשת כתב האישום. אמנם, אכן הנאשם הודה בחקירתו במשטרה כי הוא אמר לנהג לעלות על אי התנועה. אולם, האם היה די בכך בכדי לבסס את כתב האישום. ראוי היה שהמאשימה תבחן טרם הגשת כתב האישום האם קיים נוהל הקובע את סמכותו ותפקידו של מפקד הנסיעה ולאחריות שניתן להטיל עליו. יתרה מזאת, גם עתה בסיכומיה לעניין בקשה הזו המאשימה

לא תיקנה את הפגם ולא הפנתה לנוהל שכזה אלא הפנתה שוב לפקודת המטכ"ל לפיה במקרה של ביצוע עבירת תעבורה על ידי הנהג ישקלו הצעדים הראויים כנגד מפקד הנסיעה. לאמור, תישקל אחריותו של מפקד הנסיעה ואין מדובר באחריות מוחלטת לכל עבירה על דיני התעבורה המבוצעת על ידי הנהג.

31. במקרה דנן, המאשימה לא שקלה די הצורך האם במקרה דנן חלה אחריות על המבקש. הנהג כבר בחקירתו במשטרה שנגבתה מספר שעות לאחר אירוע התאונה מסר כי ביצע את הפנייה על פי הוראתו של המבקש אולם ציין כי היה זה גם בהתאם לשיקול דעתו (ת/5, ש' 50-51). כאשר התבקש ליתן סיבה לביצוע העבירה השיב: "**אני יודע שזה טעות שלי אבל אין סיבה**" (ת/5, 53-54). לאמור, כבר בהודעתו במשטרה העיד הנהג כי אמנם ההוראה לביצוע הפנייה התקבלה על ידי מפקד הנסיעה אולם, ביצועה היה בהתאם לשיקול דעתו שלו.

32. אדגיש, כבר בראשיתו של ההליך הוגשה בקשה לעיון בחומר חקירה בה עתר הסניגור לקבל טופס הראיון שנערך לנהג לפיו ביקש ללמוד על חובת הציות למפקד נסיעה במהלך הנהיגה ולאחר מכן הגיש בקשה נוספת לצורך קבלת כתבי אישום דומים.

בהחלטה שניתנה על ידי המוטב הדין בבקשה, הביע בית המשפט כאמור תמיהה כיצד ניתן לבסס את האשמה המתוארת בכתב האישום כנגד הנוסע.

בית המשפט אף ציין בהחלטה נוספת, כי מוטב למאשימה לשקול את צעדיה ולבחון את טיב הראיות בשנית ואם יש בהם כדי לבסס את האשמה כנגד המבקש.

33. תמוה בעיני מדוע בעקבות החלטות אלו, כאשר הוברר לה כי אין בידיה חומר ראיות מספק, לא השכילה המאשימה לקבל הצעת בית המשפט ולבחון שוב את חומר הראיות עליו מבוסס כתב האישום ולחדול מהמשך ניהול ההליך.

34. אציין, כי טענותיה של המשיבה בתגובתה לבקשה זו בכל הנוגע להכרעת הדין מקומם לערכאת הערעור. שכן באם חולקת המשיבה על קביעות בית המשפט שעמדו בבסיס הכרעת הדין המזכה את המבקש מהעבירות שיוחסו לו, היה עליה להעלותם בפני ערכאת הערעור אולם, משהודיעה המשיבה כי היא חוזרת בה מהערעור, אזי השלימה עם הכרעת הדין המזכה ומשכך, אין מקום לטענות אלו כיום.

35. הליך פלילי מביא עמו פעמים רבות גם פגיעה בקניינו של הנאשם, באשר הוא כרוך ברגיל בעלויות כספיות ניכרות, בין אם על שום הצורך לממן את הוצאות ההגנה המשפטית, בין אם לאור פגיעה אפשרית ביכולת ההשתכרות של הנאשם, לאורך המשפט ולפעמים גם אחריו (ראה (ע"פ 5205/04 גואטה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 03.07.07).

36. באיזון בין השיקולים המצדיקים פיצוי המבקש לבין האינטרס הציבורי שיפגע עקב פסיקת פיצוי, סבורני כי יש להורות על תשלום הוצאות הגנה למבקש.

גובה הפיצוי

37. ביחס לגובה הפיצוי שיפסק אני סבור כי הפיצוי אמור להיות מידתי ויאהן בין משקלן היחסי של נסיבות תיק

זה, ולא יעמוד ביחס ישר להוצאות המבקש (ע"פ 5923/07 שתיאווי נ' מדינת ישראל פסקה 30).

38. המבקש עותר לפיצוי בסך של כ- 12,000 ₪ וזאת לכיסוי הוצאות הגנתו זאת בנוסף להוצאות נוספות בסך של 5,000 ₪ בגין הצורך להגיש בקשה זו שבפניי.

39. סעיף 9 (א) לתקנות סדר הדין (פיצויים בשל מעצר או מאסר), תשמ"ב-1982 קובע כי "**הסכום המרבי לתשלום הגנתו של נאשם...לפי סעיף 80 לחוק העונשין יהיה כמפורט בתוספת**". בהתאם לתוספת, הסכום המרבי בגין לימוד התיק, עבודת הכנה, וישיבה ראשונה עומד על סך של 2,294 ₪ ואילו בגין כל ישיבה נוספת לאחר הישיבה הראשונה הסכום המרבי עומד על סך של 688 ₪, זאת ועוד הסכום המרבי בגין הטיפול בערעור עומד ע"ס 1,835 ₪.

40. במקרה דנן התקיימו 3 ישיבות נוספות בתיק העיקרי מעבר לישיבה הראשונה, 2 ישיבות בבקשות הביניים לגילוי חומר החקירה וישיבה אחת בערר שהגישה המאשימה לבית משפט המחוזי על החלטת בית המשפט בבקשה לגילוי חומר חקירה. כך למעשה ישנן 6 ישיבות מעבר לישיבה הראשונה שהמבקש זכאי לקבל פיצוי בגין בנוסף לפיצוי בעבור לימוד התיק והישיבה הראשונה.

נוכח העובדה שהמאשימה חזרה בה מהערעור, ולא היה צורך להגיש טיעונים או להופיע בבית המשפט שלערעור, לא מצאתי לפסוק פיצוי בגין הליך זה.

לא מצאתי לקבל את הבקשה לפסוק פיצו בעבור הגשת בקשה זו שלפניי.

כללו של דבר על המאשימה לשלם למבקש פיצוי על הוצאות ההגנה בסך כולל של 6,422 ₪ בתוך 60 ימים.

ניתנה היום, ח' כסלו תשע"ה, 30 נובמבר 2014, בהעדר הצדדים.